

TÖREBODA

För ett nära liv

Biblioteksplan

Töreboda kommunbibliotek

2026–2029

Biblioteksplan

Töreboda kommunbibliotek 2026–2029

Innehåll

Syfte och förutsättningar för den kommunala biblioteksplanen för Töreboda kommun .	3
Uppdraget i enlighet med bibliotekslagen	4
Gemensam biblioteksplan för Bibliotek Mellansjö.....	5
Biblioteksplan Töreboda kommunbibliotek 2026–2029.....	6
Demokrati	6
Målsättning under planperioden	7
Folkbildning	7
Målsättning under planperioden	8
Läsfrämjande	8
Målsättning under planperioden	9
Kommunala mål: Trygghet, Tillväxt, Tillsammans	10
Biblioteksplan Bibliotek Mellansjö 2026–2029.....	11
Inledning.....	11
Demokrati	12
Folkbildning	12
Läsfrämjande	13
Utveckling	13
Referenser.....	15
Bilagor: Skoltrappan.....	15

Syfte och förutsättningar för den kommunala biblioteksplanen för Töreboda kommun

Kommuner och regioner ska enligt bibliotekslagen 17 § anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet (SFS 2013:801).

Biblioteksplan för Töreboda kommunbibliotek beskriver strategiska inriktningar och utvecklingsområden dels för Töreboda kommunbibliotek enskilt, dels för det kommunövergripande bibliotekssamarbetet Bibliotek Mellansjö.

Biblioteksplanen innehåller delar som beskriver hur folkbiblioteket både i den enskilda kommunen och i samarbetet riktar sitt arbete för att leva upp till bibliotekslagen och till de lokala målsättningarna; Töreboda Vision 2030 samt kommunfullmäktiges mål.

Kompletterande plan för skolbiblioteken i Töreboda kommun tas fram av skolchef och ingår inte i detta dokument.

Uppdraget i enlighet med bibliotekslagen

Biblioteksväsendet i Sverige styrs av Bibliotekslagen. Här fastläs bibliotekens demokratiska uppdrag och uppdraget att främja litteraturens ställning.

I den så kallade ändamålsparagrafen 2 § (SFS 2013:801), sägs att:

“Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning och att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.”

Oavsett huvudman ingår offentligt finansierade bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet. Både skol- och folkbibliotek är så kallade allmänna bibliotek.

En förutsättning för ett välfungerande demokratiskt samhälle är välinformerade kommuninvånare som ges goda möjligheter till insyn i samt möjlighet att påverka och delta i den demokratiska processen. Lagen framhåller vikten av att medborgarnas delaktighet främjas genom kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

I bibliotekslagen 4 § och 5 § (SFS 2013:801) anges att biblioteksverksamhet ska ge särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning samt åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska.

I bibliotekslagen står det även att folkbiblioteken ska:

- Ge allmänheten tillgång till litteratur avgiftsfritt under en viss tid.
- Ge allmänheten tillgång till litteratur oavsett publiceringsform.
- Ha ett utbud som präglas av allsidighet och kvalitet.
- Särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.
- Verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.
- Ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Gemensam biblioteksplan för Bibliotek Mellansjö

Töreboda kommunbibliotek är en del av bibliotekssamarbetet Bibliotek Mellansjö som består av åtta kommuner: Gullspång, Hjo, Karlsborg, Mariestad, Skövde, Tibro, Tidaholm och Töreboda.

Inom bibliotekssamarbetet Bibliotek Mellansjö har det sedan sammanslagningen 2017 tagits fram ett flertal gemensamma styrdokument så som policydokument och mediaplan. År 2023 beslutades att en gemensam biblioteksplan skulle tas fram med syfte att förtydliga och ge en samlad bild av samarbetets struktur, avsikt och målsättning.

I den gemensamma biblioteksplanen ringas arbetet in under de tre områden som särskilt betonas i bibliotekslagen; *demokrati, folkbildning och läsfrämjande*. Arbetet med det gemensamma dokumentet har stöttats av bibliotekskonsulenter från Västra Götalandsregionens kulturförvaltning och den färdiga gemensamma biblioteksplanen ingår nu som en del av Töreboda kommunbiblioteks biblioteksplan.

Töreboda kommunbiblioteks plan beskriver det lokala arbetet med dess utmaningar och visioner i analogi med Bibliotek Mellansjös biblioteksplan utifrån samma tre områden; *demokrati, folkbildning och läsfrämjande*.

Biblioteksplan Töreboda kommunbibliotek 2026–2029

Demokrati

Folkbiblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska i enligt bibliotekslagen:

2 § [...]verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning (SFS 2013:801).

I en allt mer osäker tid med risk för kris och krig och en ökande polarisering fyller folkbiblioteket en viktig funktion som en neutral mötesplats. Den fria åsiktsbildningen stöds genom att biblioteken främjar ett fritt meningsutbyte och att verksamheten präglas av öppenhet för olika perspektiv och står fri från censur eller andra hindrande åtgärder. Det kommunala folkbiblioteket erbjuder kommuninvånarna en offentlig plats inomhus som är öppen för alla och dit alla kan gå utan att begränsas av verksamhetsspecifika barriärer.

När flera aktörer som exempelvis banker och statliga myndigheter lämnar de små orterna står folkbiblioteket kvar som den plats dit kommuninvånarna kan vända sig med frågor. Därmed blir biblioteket en mycket betydelsefull aktör i lokalsamhället som en plattform för att möta invånarnas behov av information, kunskap, kultur och gemenskap. Verksamheten sker i bibliotekets lokaler och utanför genom utåtriktade och uppsökande aktiviteter. Kommunbiblioteket är därför både en plats och en funktion.

I det dagliga arbetet, i ett flertal olika projekt och i samarbete med andra aktörer i kommunen arbetar Töreboda kommunbibliotek för att barn, unga och vuxna i samhället ska veta att de kan vara delaktiga och att de kan påverka, i den egna kommunen som i samhället i stort. Möjligheter ges att påverka bibliotekets bestånd, aktiviteter och övriga utbud. Detta är ett pågående arbete som förfinas och utvecklas allt eftersom.

Genom Skoltrappan (Töreboda kommunbibliotek 2023) skapar biblioteket en relation till barn och unga där de får in en vana och en kunskap i att använda biblioteket och dess utbud av såväl litteratur som digitala resurser och övriga programutbud.

Målsättning under planperioden

På regional nivå pågår ett arbete för folkbiblioteken som beredskapsbibliotek och Töreboda kommunbibliotek avser att avsätta tid för utbildning med stöd av Västra Götalandsregionens kulturförvaltning och i anslutning till detta ta fram en beredskapsplan för kommunbiblioteket.

Under planperioden kommer biblioteket att arbeta för att barn och ungdomar ska känna sig än mer välkomna till biblioteket. Bibliotekets verksamhet ska syfta till att väcka intresse, synliggöra samt skapa möjligheter för barns och ungas delaktighet och inflytande över bibliotekets utbud av litteratur, evenemang och aktiviteter.

Töreboda kommunbibliotek avser att genom verksamheten bidra till att ge alla barn och unga, oavsett bakgrund, möjligheten att bli välinformerade, demokratiska medborgare.

Biblioteket medverkar i kommunens nyskapade plattform Ung i Töreboda där barns och ungdomars frågor och idéer kan plockas upp och tas till vara.

Folkbildning

7 § Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet (SFS 2013:801)

I samklang med den gemensamma biblioteksplanen för Bibliotek Mellansjö kommer Töreboda kommunbibliotek att under kommande planperiod lägga särskilt fokus på att ytterligare främja kommuninvånarnas digitala informationskompetens.

Töreboda biblioteks arbete med folkbildning på detta område består bland annat av att vara ett kvalificerat stöd till digital kompetensutveckling för kommuninvånarna. Detta sker såväl fortlöpande i det dagliga arbetet som på bokningsbara tider som alla kommunens invånare är välkomna att nyttja. Verksamheten benämns Digital vägledning och ger kommuninvånare rätt till enskild handledning med en bibliotekarie. Ytterligare digitalt stöd ges även genom regelbundna temaveckor.

I samverkansarbetet Bibliotek Mellansjö har även ett gemensamt avtal tecknats med företaget DigiGuiden som tillhandahåller informationshäften rörande digitala tjänster för de som själva vill utveckla sin digitala kompetens. Häftena är fritt tillgängliga på Töreboda kommunbibliotek för alla kommuninvånare.

Genom kommunbibliotekets samarbete med såväl fritidsgårdar som fritidshem verkar biblioteket för att öka den digitala kompetensen även hos de yngre kommuninvånarna under deras fritid.

I Skoltrappan (Töreboda kommunbibliotek 2023) bjuds årkurs 7 in till biblioteket under skoltid för biblioteksinformation och kompetensutveckling av bibliotekets digitala tjänster.

Målsättning under planperioden

Under planperioden avser Töreboda kommunbibliotek att upprätthålla samarbetet med skolan och vidareutveckla biblioteksintroduktion för årskurs 7.

Under planperioden avser även biblioteket att utveckla och effektivisera digitala fokusveckor och söka nya kontakter för att nå fler kommuninvånare med behov av bibliotekets tjänster Digital vägledning och DigiGuiden. Särskilt fokus kommer att läggas på att nå dels personer med funktionsnedsättning i kommunal omsorg, dels seniorer i allmänhet.

Läsfrämjande

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar (SFS 2013:801).

Töreboda kommunbiblioteks läsfrämjande verksamhet riktad mot barn och unga pågår såväl i det dagliga mötet som genom utåtriktat arbete och i samarbete med andra kommunala verksamheter bland annat genom att årligen erbjuda skolorna att ta del av tjänsten Skoltrappan (Töreboda kommunbibliotek 2023), bokprat på fritidshem och fritidsgård, inköp av litteratur tillsammans med barn och unga, som arrangerar bokklubb samt högläsning.

Läsfrämjande arbete riktad mot vuxna kommuninvånare förekommer också med bokcirklar, filosoficafé, högläsning, författaraftnar och bokcaféer på filialerna.

För kommuninvånare i alla åldrar finns möjligheten att vara med och påverka bibliotekets bestånd och aktiviteter genom att lämna inköpsförslag och förslag till programutveckling.

Töreboda bibliotek arbetar också, som andra bibliotek i Bibliotek Mellansjö, med den läsinspirerande metoden Shared Reading.

Målsättning under planperioden

Töreboda kommunbibliotek avser att under planperioden få till stånd ett utökat samarbete med SFI för att arbeta med läsmetoden Shared Reading. Samma intention finns även för eleverna på kommunens IM-linje.

Under planperioden avser Töreboda kommunbibliotek utveckla bibliotekets tjänst Skoltrappan (Töreboda kommunbibliotek 2023) mot även årskurs 8 och 9 för att nå ungdomarna med aktiviteter som främjar deras språkutveckling och stimulerar till läsning under fritiden.

Biblioteket avser även att upprätthålla och vidareutveckla bibliotekets aktivitet Elevens vårbok som hittills utgått från filialbiblioteken med syfte att verka läsfrämjande och relationsskapande mellan elever och folkbibliotek i kransorterna Älgårås och Moholm. Under planperioden avser biblioteket att även kunna erbjuda aktiviteten i centralorten.

Kommunala mål: Trygghet, Tillväxt, Tillsammans

Töreboda kommunbibliotek arbetar med siktet inställt på och i samklang med flera av Kommunfullmäktiges mål och Törebodas Vision 2030; Trygghet, Tillväxt, Tillsammans.

För **en inkluderande skola av hög kvalitet** stödjer kommunbiblioteket skolornas läsfrämjande arbete med tjänsten Skoltrappan. Töreboda kommunbibliotek bidrar även till de vuxna kommuninvånarnas utbildningsmöjligheter genom att i dialog med exempelvis distansstuderande och utbildningsverksamheterna så som IM och SFI tillhandahålla kurslitteratur, bibliotekskunskap och studerplatser.

För att kommuninvånarna i Töreboda kommun ska kunna vara **trygga och leva hälsosamma liv** erbjuder kommunbiblioteket exempelvis tjänsten boken-kommer och går hem till låntagare som inte har möjlighet att själva komma till biblioteket. Tjänsten Digital vägledning bidrar till att minska det digitala utanförskapet och stöttar kommuninvånarna med teknikkompetens och källkritiskt tänkande.

Kommunbiblioteket erbjuder en trygg plats i lokalsamhället.

Töreboda kommunbibliotek skall som folkbibliotek i det allmänna biblioteksväsendet arbeta för att främja intresset för utbildning och forskning. Kommunbiblioteket erbjuder många insatser för att främja kommuninvånarnas ökade bildningsnivå och kan därigenom bidra till **invånarnas ökade egenförsörjning och ekonomiska jämställdhet**.

För att Töreboda kommun ska vara **en attraktiv och hållbar tillväxtkommun** spelar kommunbiblioteket en viktig roll. Biblioteket kan bidra till att kommuninvånarna i kransorterna Älgårås och Moholm genom filialernas biblioteksverksamhet ges tillgång till ett levande kulturliv på den egna orten.

I Skaraborgs Kommunalförbunds projekt Nätverkstaden lyfts folkbiblioteken fram som viktiga noder för kultur och kreativt tänkande vilka identifierats som essentiella aspekter för en attraktiv kommun där inflyttning och tillväxt kan ske.

Biblioteksplan Bibliotek Mellansjö 2026–2029

Inledning

Bibliotek Mellansjö är en avtalsstyrd samverkan mellan biblioteken i Gullspång, Hjo, Karlsborg, Mariestad, Skövde, Tibro, Tidaholm och Töreboda. Samverkan regleras genom avtal med Skövde kommun som värdkommun och finansiering av det gemensamma sker via en fördelningsnyckel.

Syftet med samverkan är främst att utveckla biblioteksverksamheterna på ett resurseffektivt sätt för att möta dagens och morgondagens behov och åstadkomma en bättre biblioteksservice för låntagare och användare.

Grunden i samarbetet är bibliotekssystemet Koha, en öppen källkods-lösning, fritt tillgängligt och leverantörsoberoende. Mediakatalog och låntagarregister, viss personal, regelverk och ett antal digitala resurser är gemensamma för de åtta Mellansjö-biblioteken. Kommuninvånare vid Mellansjö-biblioteken har genom sitt bibliotekskort tillgång till det samlade medieutbudet och kan låna och lämna tillbaka media på valfritt Mellansjö-bibliotek. Detta möjliggörs av en gemensam transportorganisation. Bibliotek Mellansjö arbetar idag efter en gemensam medieplan men varje bibliotek har sin egen mediebudget. Medieplanen ger bredd och spets i bibliotekens bestånd och samverkan utvecklas löpande på en rad andra områden.

Mellansjö-biblioteken ingår i det nationella Librissamarbetet där universitets-, högskole- och folkbibliotek delar katalog och gör sina samlingar tillgängliga för varandra.

Samverkan inom Bibliotek Mellansjö ska präglas av öppenhet och viljan att dela kunskaper, kompetens och resurser över kommungränserna. Bibliotek Mellansjö arbetar i enlighet med bibliotekslagen med fokus på demokrati, folkbildning och läsfrämjande.

Bibliotek Mellansjö söker aktivt och arbetar så långt möjligt med open source-lösningar och värnar delningskultur.

Koha är ett gemensamt biblioteksdatasystem i linje med de nationella målen för biblioteksväsendet i Sverige. Målen betonar digital tillgänglighet, delad kultur och samverkan över kommungränser. Regeringens nationella biblioteksstrategi lyfter fram vikten av att använda digital teknik för att stärka tillgång till jämlik information och kultur.

Medborgar-PC är en öppen källkodslösning för säker och central hantering av publika datorer.

Bibliotek Mellansjö arbetar löpande med digital utveckling och är därför del i kommunernas digitaliseringsarbete. Strategiskt viktigt är också att kommunernas IT-avdelningar knyts tättare till biblioteksverksamheten. Folkbiblioteken driver digital utveckling med medborgarnytta som mål - IT-avdelningarna ska vara stödresurs.

Demokrati

Genom att erbjuda tillgängliga, inkluderande och öppna mötesplatser för alla invånare, oavsett bakgrund eller ålder, bidrar biblioteken till ökad kunskap, fri åsiktsbildning och jämlik tillgång till information. Likvärdighet mellan kommunernas biblioteksservice stärks genom arbetsgrupper som arbetar med frågor inom HBTQI+, mångspråk, barnrätt med mera. Genom samarbetet har Bibliotek Mellansjö ett brett och varierat utbud av medier, aktiviteter och tjänster som stärker den demokratiska infrastrukturen och stödjer en hållbar samhällsutveckling.

Folkbildning

Bibliotek Mellansjö arbetar brett med folkbildning. Huvudfokus för det gemensamma arbetet är digital folkbildning. Gemensamma insatser görs för att öka kunskapen om digitala verktyg och hur de kan användas för lärande, delaktighet och medskapande i kulturlivet.

Biblioteken fungerar som kunskapsnav för digital kompetensutveckling. Mellansjö-biblioteken samarbetar också för att hantera det digitala utanförskapet.

En del av lösningen är Digidelcenter, en stabil infrastruktur för digital handledning i de åtta kommunerna. Arbetet organiseras på olika sätt, men medarbetarna samverkar i ett nätverk med fokus på utveckling och genom att exempelvis utforska möjligheter och begränsningar med AI och genom en löpande omvärldsspaning förstå och tolka ett nytt medielandskap.

Arbetet med Digidelcenter stärker digital kompetens, gör medborgarna digitalt tryggare och förbättrar arbetsmiljön internt.

Läsfrämjande

Biblioteken i Mellansjö samarbetar kring det läsfrämjande uppdraget. Ett arbetssätt som fått särskilt utrymme är läsfrämjandemetoden Shared Reading där många medarbetare utbildats till läsledare enligt det certifierade Liverpoolkonceptet. Ett nätverk finns, metoden är etablerad och kan användas i alla typer av grupper och åldrar och främjar läslust och social gemenskap.

Utveckling

Framåt strävar samarbetet efter att utveckla en mer omfattande gemensam webbplats där OPAC (Online Public Access Catalogue) integreras för att erbjuda en mer enhetlig användarupplevelse. Målsättningen är att samla information och införa funktioner som idag saknas.

En Mellansjö-gemensam rutin för biblioteksmedarbetarnas kompetensutveckling ska implementeras inklusive metoder för kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte.

Bibliotek Mellansjö vill under planperioden stärka dialogen med förtroendevalda om bibliotekens uppdrag och potential ur ett skaraborgsperspektiv.

Bibliotek Mellansjö ser att Skaraborgs alla femton kommunbibliotek tillsammans kan växa som kulturella och sociala noder med effektivare användning av resurser, kompetenser och lokala specialiseringar kring till exempel lokala samlingar eller mångspråksresurser.

Bibliotek Mellansjö strävar efter att utveckla ett samarbete med högskolan i Skövdes bibliotek kring spetskompetens inom forskning och avancerad informationssökning med tillgång till högskolans resurser vilket främjar livslångt lärande för medborgarna.

Uppföljning sker av Bibliotek Mellansjös styrgrupp efter halva planperioden.

Referenser

Töreboda kommunbibliotek (2023). Skoltrappan [internt material].

SFS 2013:801. Bibliotekslag.

Bilagor: Skoltrappan

2023-01-01

Ålder/årskurs	Plats	Innehåll/Aktivitet	Termin
5-åringar	Töreboda	Barnbibliotekarien har sagostund/Shared Reading.	Höstterminen
6-åringar	Töreboda	Två träffar med barnbibliotekarien. En i klassrum med sagostund, en på biblioteket med biblioteksintroduktion och lånekort.	Vårterminen
	Moholm	Två träffar med filialbibliotekarien. En i klassrum med sagostund, en på biblioteket med biblioteksintroduktion och lånekort.	Höstterminen
	Älgårås	Två träffar med filialbibliotekarien. En i klassrum med sagostund, en på biblioteket med biblioteksintroduktion och lånekort.	Höstterminen
Årskurs 1	Töreboda	Bjuds in för boktips och egna lån. Ej bokprat.	Vårterminen
	Moholm	Bjuds in för boktips och egna lån. Ej bokprat.	Höstterminen
	Älgårås	Bjuds in för boktips och egna lån. Ej bokprat.	Höstterminen

Årskurs 2	Alla	Barnbibliotekarien bokpratar i klassrummet.	Vårterminen
Årskurs 3	Töreboda	Bjuds in för boktips och egna lån. Ej bokprat.	Höstterminen
	Moholm	Bjuds in för boktips och egna lån. Ej bokprat.	Höstterminen
	Älgårås	Bjuds in för boktips och egna lån. Ej bokprat.	Höstterminen
Årskurs 4	Alla	Klass/skola gör egna besök.	
Årskurs 5	Alla	Barnbibliotekarien bokpratar i klassrummet.	Vårterminen
Årskurs 6	Alla	Klass/skola gör egna besök.	
Årskurs 7	Töreboda	Bjuds in till biblioteket för biblioteksintroduktion och informationssökning.	Höstterminen
Årskurs 8	Töreboda	Bjuds in till biblioteket för skapande litterär verksamhet.	Vårterminen
Årskurs 9	Töreboda	Bjuds in till biblioteket för bokprat.	Höstterminen

2023-01-01

TÖREBODA

För ett nära liv

Töreboda kommunbibliotek

Kungsgatan 24, 545 30 TÖREBODA

Kontakt

0506-182 64

biblioteket@toreboda.se

